

'Ma che bellu presebbio'!

ALBERT SÁNCHEZ PIÑOL

S
U
P
R
I
S

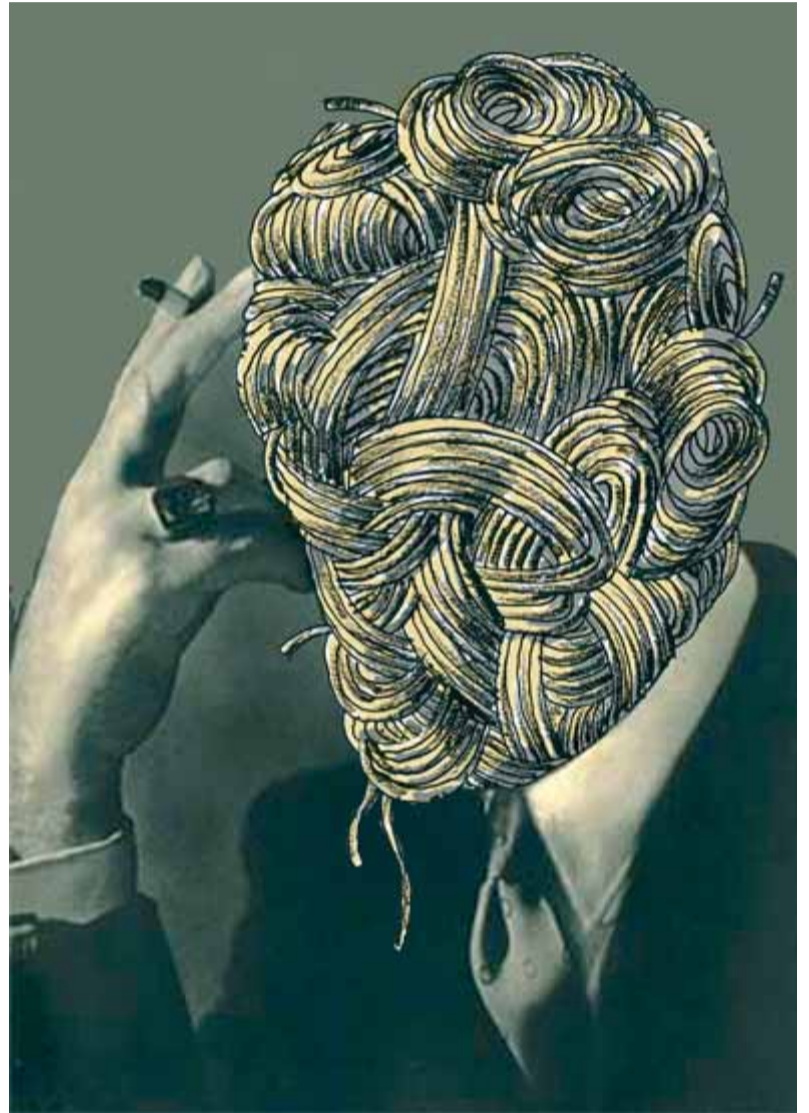
“Cinquanta anys de turbulències italianes van donar-nos el Renaixement; cinc-cents anys de pau suïssa només van crear el rellotge de cucut”. Estarem d'acord que aquesta frase d'Orson Welles a *El tercer home* ha fet més mal a la Confederació suïssa que el secret bancari, la política d'immigració o el tracte miserable que van patir els fugitius del règim nazi. El personatge de Welles no tenia raó. La seva frase és tan enginyosa com falsa. Les guerres tardomedievales no van fomentar el Renaixement, el van alentir i el van matar abans d'hora.

L'emblema del caos italià és Nàpols. I Nàpols no és un bon lloc. Vagues d'escombriaires, piràmides de porqueria; policia indolent o corrupta, el Papa a la vora i la màfia a tot arreu. Ah, i al govern aquesta joia de la política post-moderna, Berlusconi. Tot això sense tenir en compte les tradicions locals. La venda de petards està infiltrada per la màfia, que comercialitza modalitats d'un poder altament explosiu. Tot i els esforços de les autoritats, cada any hi ha dotzenes de mutilacions infantils. I si vostè és a la ciutat la nit de cap d'any, amagui's. La tradició dicta que aquella nit es llencin les andròmines velles pel balcó. O sigui, que és perfectament normal que a l'incaut estranger li caigui al cap una cadira trenca-

da, una estufa o una nevera. Tinc un bon amic casat amb una napolitana. La primera cosa que li va dir el seu sogre va ser: "Fill meu, si sents trets no treguis el cap per la finestra". Nàpols no és una ciutat, és un lloc on el que és sinistre es fon amb el que és risible.

Algunes regions del món, certes comunitats humanes, han desenvolupat un talent especial: vendre una imatge d'ells mateixos que té poc a veure amb la realitat. Pensin en els països dels tròpics, que acostumen a ser una merda de països. O si som políticament correctes: països amb greus problemes estructurals. Però en una mena de reflex pavlovià, el que ens ve al cap són mulates, samba i caipirinhas. I tanmateix, els italians han anat més lluny, molt més, perquè el que venen és més, molt més que una suma d'eslògans publicitaris. Han sabut crear un imaginari on l'italià és irresistiblement simpàtic. No amaguen els seus defectes; molt intel·ligentment, escullen els que ensenyen. Segons aquesta imatge, fabricada i exportada per ells mateixos, l'italià és caòtic, cridaner, individualista i alhora contradictòriament envoltat d'una família extensa. Simpàtic i romàntic, viu entre escarafalls de galliner i un sentimentalisme teatral, i la seva frontera del que és tolerable és prou elàstica.

Il·lustració:
Guillem Cifré

El poema és un astre

D. SAM ABRAMS

“El poema és un astre/caigut damunt la taula”, fa la primera estrofa de *Preludi*, del darrer llibre d'Albert Ràfols-Casamada, *Dimensions del present*, publicat el 2004 per Cafè Central per celebrar els 80 anys de l'autor. Aquesta breu estrofa encarna força bé l'esperit de l'obra lírica de Ràfols amb la seva creativitat, originalitat, immediatesa i, com qui no vol la cosa, ambició.

Trobo que la desaparició de Ràfols-Casamada ha tingut relativament poc ressò. El valor de la seva contribució extraordinària a la cultura catalana moderna exigia, al meu entendre, una resposta de més durada, intensitat i qualitat. Al capdavall estem davant d'un autèntic mestre, un mestre de les arts plàsti-

ques i de la literatura, un mestre del compromís amb la cultura, un mestre de joves, un mestre de la discreció, un mestre del ben viure.

Segurament el que ha passat és que Ràfols era massa modest, generós i solidari pels temps actuals. No buscava l'autopromoció de manera constant, ni instrumentalitzava tot i tothom com es fa ara. Rebia les obres dels altres amb autèntica atenció. Actuava desinteressadament donant suport a tota mena d'iniciatives culturals, individuals o col·lectives. I aquestes actituds de passar inadvertit personalment i d'implicar-se de manera sincera i despresa amb el seu entorn ha acabat causant, paradoxalment, una falta de dedicació a la seva figura i la seva obra per part de

la cultura catalana. Tothom es refiava massa de la seva presència en els àmbits culturals i de la seva dedicació infrangible a la tasca creativa.

Ja no podem refiar-nos més de l'Albert Ràfols-Casamada. Després de la seva mort, d'ara endavant, ens hem de preocupar directament i personalment. Com diu aquella bellíssima elegia de W.H. Auden dedicada a W.B. Yeats, tots nosaltres ens hem convertit en els hereus naturals de l'obra de l'artista, del pintor i escriptor.

En el cas concret de la literatura això vol dir que, primer de tot, hem de prendre consciència de l'abast i la magnitud artística de la seva producció escrita. Ràfols era un excel·lent autor en vers i prosa. L'obra

en vers consta de 41 reculls que apleguen 915 poemes en 1.221 pàgines! Però la producció lírica de Ràfols s'imposa per la seva altíssima qualitat temàtica i formal. Ràfols és un dels grans poetes de la modernitat. I, totalment en paral·lel, tenim la molt diversa obra en prosa de Ràfols, una obra que es bifurca, sobretot, en dues direccions generals: el memorialisme en forma de dos excel·lents dietaris i l'assagisme a partir d'una gran diversitat de valuoses aproximacions a les creacions artístiques d'altri.

Però difícilment ens podrem fer una idea de res si l'obra en vers i prosa no es troba al nostre abast. Actualment estan disponibles només un poemari i un dietari. Hi haurem de fer alguna cosa i molt aviat.*